

POROČILA**Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru v študijskem letu 2003/04**Maribor, Koroška cesta 160, <http://www.geografija.com>

V študijskem letu 2003/2004 je študijski proces na Oddelku za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru potekal v skladu z napovedjo pedagoškega dela in po objavljenem urniku.

Na univerzitetnem dvopredmetnem pedagoškem programu Geografija in ... je bilo vpisanih 398 študentov, od tega je bilo 272 študentov vpisanih v 1. do 4. letnik (med njimi 73 študentov na izrednem študiju) in 126 absolventov (med njimi 52 absolventov na izrednem študiju). Analiza vpisa kaže, da se v prvi letnik ponovno vpiše kar tretjina študentov, medtem ko je v višjih letnikih ponavljanja letnika bistveno manj. Drugače kot Oddelek za geografijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani vpisujemo izredne študente tudi v višje letnike in za njih organiziramo predavanja v predpisanem obsegu.

Število študentov na Oddelku za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru v študijskem letu 2003/2004.

	redni študij			izredni študij		
	prvi vpis	ponovni vpis	skupaj	prvi vpis	ponovni vpis	skupaj
1. letnik	61	21	82	21	1	22
2. letnik	36	3	39	13	1	14
3. letnik	44	3	47	18	2	20
4. letnik	25	6	31	17	–	17
absolventi	74	–	74	52	–	52
skupaj	240	33	273	121	4	125

V študijskem letu 2003/2004 je diplomiralo 35 študentov, kar je na ravni povprečja zadnjih let, z izjemo prejšnjega študijskega leta, ko je diplomiralo 55 študentov (večje število diplomantov v prejšnjem letu je predvsem posledica zaključka študija študentov izrednega študija, ki smo ga organizirali v Trebnjem). Analiza diplomantov kaže, da diplomira zelo malo izrednih študentov (z izjemo omenjenih študentov iz Trebnjega – ti so bili dejansko predmetni učitelji geografije, ki so nadaljevali študij v 3. letniku). Zadnja leta se namreč na izredni študij vpisujejo skoraj izključno maturanti, ki niso dosegli ustreznega števila točk za vpis na redni študij. To dejstvo se pozna tudi v večinoma skromnem uspehu teh študentov in relativno velikem številu absolventov na izrednem študiju.

Na podiplomski študij geografije je bilo vpisanih 19 študentov; vsi na magistrski študij. Med njimi je bilo 5 študentov prvič vpisanih v 1. letnik, 4 prvič v 2. letnik, 10 pa je bilo ponovno vpisanih v 2. letnik in absolventov.

Kadrovska sestava oddelka je bila enaka kot prejšnje študijsko leto. Na oddelku je bilo redno zaposlenih šest visokošolskih učiteljev (trije izredni profesorji in trije docenti) ter dve asistentki. Dr. Lučko Lorber, ki je bila na mestu državne sekretarke za visoko šolstvo na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport je na dodiplomskem študiju nadomeščal dr. Dimitrij Krajnc.

Znanstvenoraziskovalno delo članov Oddelka za geografijo je bilo obsežno in pestro. Člani so se vključevali v domače in mednarodne projekte ter bilateralna sodelovanja, udeležili pa so se tudi več mednarodnih in domačih konferenc in seminarjev:

1. mednarodni znanstvenoraziskovalni projekti:

- *Ecoprofit International*, vodilni partner mesto Graz (Interreg IIIC),

- *Comenius 2.1*, vodilni partner Univerza v Celovcu,
- *Exciting Geography of Europe* v okviru združenja Herodot, vodilni partner Nizozemska;
 2. domači znanstvenoraziskovalni projekti:
- Partnerstvo fakultet in šol, sofinancer Ministrstvo za šolstvo in Evropski socialni sklad,
- Evropske vsebine v izobraževanju učiteljev, vodilni partner CPZ – *International Center* za promocijo znanja, d. o. o.,
- Zasnova poselitve v občini Duplek, naročnik ZUM Maribor,
- Vrednotenje zbirk podatkov za spremljanje prostorskega razvoja Slovenije, naročnik Ministrstvo za okolje, prostor in energijo,
- Pouk geografije v nemškem jeziku, v sodelovanju z Oddelkom za germanistiko Pedagoške fakultete v Mariboru;
 3. sodelovanje na mednarodnih konferencah in seminarjih:
 - *First international conference on environmental research and assessment*, Bukarešta,
 - Kurikularna prenova geografskega izobraževanja, Banska Bystrica,
 - *Wie Kinderfreundlich ist die Stadt?*, Graz,
 - Oskrba na podeželju, Hartberg, Avstrija,
 - *CiCe – The Experience of Citizenship/Citizenship in Europe*, Krakow,
 - Škola bez slabih učenika, Pula;
 4. sodelovanje na domačih konferencah in seminarjih:
 - Fizična geografija pred novimi izzivi, Ljubljana,
 - Slovenija po letu 2004 – mostišče med EU in JV Evropo, Koper,
 - Transformacija mestnega središča Maribora, Maribor,
 - NPZ Geografija – pisni testi znanja, Ljubljana,
 - NPZ Geografija – ekskurzija s terenskim delom, Ljubljana.

Med najpomembnejše dosežke oddelka v študijskem letu 2003/2004 sodi izid publikacije *Teorija in praksa regionalizacije Slovenije* (urednik dr. Drozg). Publikacija je rezultat dveh strokovnih srečanj večjega dela članov Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru in Filozofske fakultete v Ljubljani, na katerih smo pripravili predlog regionalizacije Slovenije, ki je primerna za pouk geografije v osnovni in srednji šoli ter odpravlja sedanjo neuskkljenost glede števila regij. Prispevki v publikaciji so razdeljeni v tri sklope. V prvem delu so zbrane in ovrednotene do sedaj izdelane regionalizacije Slovenije, v drugem delu so na osnovi didaktičnih načel ovrednotene regionalizacije Slovenije v učbenikih geografije za osnovne šole, v tretjem delu pa sta podana predloga usklajene in vsebinsko poenotene naravnogeografske in družbenogeografske regionalizacije Slovenije, ki ustrezata vzgojno-izobraževalnim ciljem pouka geografije Slovenije v osnovnih in srednjih šolah.

Začeli smo tudi z aktivnostmi pri usklajevanju študijskih programov z Bolonjsko deklaracijo. V prvi fazi smo pripravili primerjalno analizo našega študijskega programa z izbranimi programi v EU. Naslednji koraki v prenovi programov so predvideni v študijskem letu 2004/2005.

Tudi v študijskem letu 2003/2004 so bili člani oddelka in študenti vključeni v izmenjavo učiteljev in študentov v Sloveniji in tujini. Člani oddelka so imeli vabljen predavanja na geografskih oddelkih ali inštitutih v Ljubljani, Zagrebu, Grazu in Bayreuthu, na našem oddelku pa smo gostili vabljene predavatelje iz Zagreba (dr. Feletar), Graza (dr. Fischer) in Frankfurta (dr. Albrecht). Dva podiplomska študenta iz Maribora sta sodelovala na poletni šoli na Poljskem, na oddelku pa sta študirala dva študenta iz Češke (v okviru *Study mobility*).

Intenzivno je bilo tudi strokovno delo, saj člani oddelka sodelujejo kot pisci učbenikov in kot člani različnih strokovnih organov na državni in lokalni ravni.

V letu 2004 smo prenovili našo spletno stran (www.geografija.com), na kateri so dostopni vsi podatki o dodiplomskih in podiplomskih študijskih programih, zaposlenih, diplomantih in druge informacije.

Uroš Horvat

Novi doktorji znanosti in magistri znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

Natalija Špeh:

Sonaravno vrednotenje površja nad zahodnim delom velenjske premogovne kadunje

Sustainable evaluation of the surface above the western part of the Velenje lignite layer

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2003, 180 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Zagovor: 16. 3. 2004

Avtorjev naslov: ERICo, Inštitut za ekološke raziskave Velenje, Koroška cesta 58, 3320 Velenje, Slovenija

E-pošta: natalija.speh@erico.si

Izvleček: V zahodnem delu Šaleške doline, kjer je pod površjem prek 50 milijonov ton odkopnih rezerv premoga, je bil sredi osemdesetih let načrtovan odkop lignita oziroma predvidena razširitev degradacije pokrajinskih virov obravnavanega območja. Z zahtevkom za koncesijo o pridobivanju premoga v Šaleški dolini (21. 1. 2002) so v Premogovniku Velenje ta načrt opustili za obdobje naslednjih desetih let.

Sonaravno vrednotenje površja nad zahodnim delom Velenjske premogovne kadunje je bilo izvedeno s pomočjo metode integralnega geografskega modela z ekonomskega, pokrajinskoekološkega in sociogeografskega vidika.

Ekonomski vidiki: ocena vrednosti lignita kot neobnovljivega naravnega vira, ocena vrednosti pokrajinskih virov na površju ter zunanjih (lokalnih in globalnih) stroškov v primerjavi z vrednostjo podzemnega neobnovljivega vira (lignita) in iz njega pridobljene (potencialne) električne energije; pokrajinskoekološki vidiki: spreminjanje pokrajinskih virov v preteklem obdobju, njihova sedanja razpoložljivost in vrednotenje ekosistemskih storitev ter ocena obremenjenosti okolja; sociogeografski vidiki: ocena človeških virov in odziv prebivalcev potencialno ogroženega območja na morebiten poseg ter pomen pokrajinskih virov. V sklepnem delu smo soočili vse tri metodološke poglede, ovrednotili obravnavano območje z vseh treh vidikov ter tako poskusili oceniti vplive in učinke, ki bi jih imel možen odkop premoga na pokrajinske vire nad zahodnim delom Velenjske premogovne kadunje.

Ključne besede: sonaravno vrednotenje, pokrajinski viri, regionalni razvoj, ekonomski vidik, pokrajinskoekološki vidik, sociogeografski vidik, Šaleška dolina.

Dejan Cigale:

Posledična navzkrižja in obremenitve slovenskega alpskega sveta zaradi turistične in rekreativne dejavnosti

Consecutive conflicts and burdening of the Slovene Alpine areas due to the tourist and recreational activity

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2004, 329 strani

Mentor: dr. Anton Gosar, somentor dr. Dušan Plut

Zagovor: 17. 6. 2004

Avtorjev naslov: Gregorčičeva ulica 13, 1230 Domžale, Slovenija

E-pošta: dejan.cigale@uni-lj.si

Izvleček: Doktorska disertacija je želela ugotoviti značilnosti, razširjenost in pomen obremenitev, povezanih s turizmom in rekreacijo v slovenskem alpskem svetu. Pozornost je bila namenjena tako njenim učinkom na naravno okolje kot na družbo.

Alpe se soočajo z obremenitvami, ki so posledica prostočasnih potreb sodobnega človeka gospodarsko razvitih evropskih držav, kar pomeni tudi veliko intenzivnost obremenitev. Zaostajanje v turističnem razvoju je omogočilo, da so v slovenskem alpskem svetu s tem povezane negativne posledice vendarle manj izstopajoče kot marsikje drugje v Alpah. Rezultati so pokazali, da turizem in rekreacija nedvomno predstavljata pomemben vir okoljskih in družbenih obremenitev in si s tega vidika zaslužita vso pozornost. Kljub temu pa so njihovi okoljski vplivi (razen v posameznih primerih oziroma na posameznih območjih) manj pomembni kot vplivi večine drugih človekovih dejavnosti. Vpliv turizma in rekreacije je mogoče šteti za zelo pomemben predvsem v dveh primerih: v primeru največjih koncentracij turističnega obiska in na območjih, kjer ni drugih pomembnejših človekovih vplivov. Takim območjem je treba nameniti več pozornosti kot doslej tudi pri snovanju ukrepov, ki naj bi zmanjšali negativne posledice, ki jih turizem in rekreacija žal pogosto prinašata. Nujno bi bilo tudi ugotoviti, kakšne so okoljske in družbene meje prihodnjega turističnega razvoja in ali so na določenih območjih morda že dosežene.

Ključne besede: Alpe, turizem, rekreacija, okoljski učinki, vplivi turizma in rekreacije.

Franci Petek:

Spremembe rabe tal v 19. in 20. stoletju v slovenskem alpskem svetu
Land use changes in 19th and 20th century in Slovenian Alpine regions

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2004, 342 strani

Mentor: dr. Marijan M. Klemenčič

Zagovor: 18. 6. 2004

Avtorjev naslov: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Gosposka ulica 13, Ljubljana, Slovenija

E-pošta: franci.petek@zrc-sazu.si

Izvleček: Disertacija obravnava spremembe rabe tal v 19. in 20. stoletju na primeru slovenskega alpskega sveta. Namen dela ni bil zgolj preučevati spremembe rabe tal, pač pa ugotoviti navezanost sprememb rabe tal na prvine površja ter njihovo povezavo z družbenogeografskimi dejavniki in njihovim razvojem.

Med letoma 1827 in 1900 so bile spremembe rabe tal dokaj šibke, med procesi sprememb rabe tal je prevladovala intenzifikacija. Vzroki: prehod pašne živinoreje v hlevsko, agrarna prenaseljenost, propad tradicionalnih nekmečkih panog tistega časa. Konec 19. stoletja je bil obseg ornih zemljišč največji.

Med letoma 1900 in 1953 so se njive že začele selektivno omejevati le na bolj ugodna zemljišča. Nadomestila so jih travinja (predvsem travniki). Zato je v tem obdobju prevladovalo ozelenjevanje. Razvila so se prva industrijska središča, kmečko prebivalstvo pa je bilo kljub temu še vedno prevladujoče. Zaradi razvoja industrijskih središč so se razlike v značilnostih pokrajini znotraj alpskega sveta začele povečevati (Posočje, Gorenjska, Zgornja Savinjska in Mežiška dolina). V tem obdobju so imele na spremembe rabe tal različne družbene razmere največji vpliv. Med letoma 1953 in 2000 so bile spremembe rabe tal najmočnejše, prevladovalo pa je ogozdovanje. Med letoma 1953 in 1979 se je največji delež kmetijskih zemljišč spremenil v gozd. Največji vpliv na spremembe so v tem obdobju imele politične odločitve. V prvem obdobju je bilo kmetijstvo zaradi ideološko-političnih razmer zapostavljeno, obenem pa je bila spodbujana predvsem industrija, v primerjavi s kmetijstvom pa tudi gozdarstvo. Med letoma 1979 in 2000 se je moč ogozdovanja nekoliko umirila (vendar ne ustavila), kar bi lahko povezovali z zakoni in ukre-

pi, sprejetimi po letu 1970, ki so spodbujali kmetijstvo. Med letoma 1900 in 2000 je bila v slovenskem alpskem svetu ogozdovanju podvržena četrtnina površja. Na podlagi podobnosti v spremembah rabe tal, družbenogeografskih dejavnikov in prvin površja smo v slovenskem alpskem svetu oblikovali 7 tipov (skupin katastrskih občin) pokrajine.

Ključne besede: raba tal, spremembe rabe tal, viri podatkov za rabo tal, površje, družbenogeografski dejavniki, geografija podeželja, Slovenija.

Nuša Rotar Mastikosa:

Socialnogeografski učinki imigracijske politike Republike Slovenije v odnosu do priseljencev z območja nekdanje Jugoslavije

Social-geographical effects of the immigration policy of the Republic of Slovenia in relation to immigrants from former Yugoslavia

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2004, 440 strani

Mentor: dr. Milan Bufon

Zagovor: 17. 6. 2004

Avtorjev naslov: Prapretno 42a, 1430 Hrastnik, Slovenija

E-pošta: nusa.rotar-mastikosa@gov.si

Izvleček: Glavni namen naloge je s pomočjo socialnogeografskega pristopa preučiti imigracijsko politiko Republike Slovenije. Po metodološki zasnovi je delo socialnogeografsko z uporabo socialnogeografske metodologije in politološke nadgradnje. Politološko nadgradnjo predstavljajo temeljni elementi imigracijske politike, njena načela, norme, vrednote, cilji, ukrepi in institucije, ki jo oblikujejo, izvajajo in spremljajo. Kot socialna skupina, ki so ji namenjeni ukrepi imigracijske politike, so bili izbrani priseljenci z območja nekdanje Jugoslavije. Ukrepi slovenske imigracijske politike, predvsem ukrepi urejanja bivanja, vplivajo na notranjo stratifikacijo priseljencev v smislu pridobitve določenega pravnega statusa: statusa državljan Republike Slovenije, statusa tujca z dovoljenjem za stalno, statusa tujca za dovoljenjem za začasno prebivanje, pridobitev pravnega statusa, hkrati pa se odražajo v različni prostorski razporeditvi skupin priseljencev z različnim pravnim statusom, kakor tudi tako imenovanih »legal behaviour« – prostorskih tokovih, ki nastanejo pri izvajanju določenih pravnih norm, med mestom bivanja – stanovanjem in institucijo, ki izvaja določene upravne postopke. Izbrani primer, Zasavje, je pokazal, da so med posameznimi socialnimi skupinami z določenim pravnim statusom razlike tako v letu priselitve v Slovenijo, starostni, spolni, nacionalni, verski, izobrazbeni, zaposlitveni strukturi, kakor tudi v prostorskem dometu, ki nastaja pri izvajanju osnovnih funkcij v prostoru.

Ključne besede: socialna geografija, demografska politika, migracije, javna uprava, Zasavje.

Popravek:

V Geografskem vestniku 75-2 je na strani 157 pri predstavitvi magistrskega dela Jerice Mrak v rubriki *mentor* pomotoma zapisan dr. Anton Gosar, pravilno pa je: *Mentor:* dr. Matjaž Jeršič. Vsem trem se opravičujemo.

Janja Turk

